

Cigány szók a magyarban. A magyarba átment cigány szavakat Markovics S. (Nyelvőr, 15 : 497—502.) és P. Thewrewk E. (Irodalmi kalauz. Függelék József főherceg cigány nyelvtanához 301. l.) gyűjtötték össze. Kiegészítésül közöljük a következőket:

devla: ördög. (L. MTsz.) Tulajdonképen a c. *devel* (= isten) szónak a vokativusa. 'Ördög' jelentését onnan kaphatta, hogy rendszeren ilyen szólásban használatos: vigye el a devla!

dikk: nézd, ni. A c. *dikkav* (látok, nézek) igének az imperativusa (*dikk*). Rendszeren csak e szólásban járja: dikk már moré! Előfordul e gyermekversben is, mellyel a cigányokat szokták csúfolni:

Cigány moré, dikk, dikk, dikk!
Farkasbunda rád illik.

lové: pénz. Muzsikás cigányaink révén ismeretes szó. A c. *lovo* (= pénzdarab) szónak többes nominativusa (= pénz),

¹ De a versmérték is kétségtelenné teszi, hogy a költő nem *kékelőt*, hanem *kikelőt* írt. A szerk.

² Azonkívül csak Mikes 2. levelében fordulna elő. De hátha ott írás-hiba e h. *köves*? Mert Gallipoli városát, amelyről ott szó van, alig lehet félreeső helynek mondani, ellenben az egész Gallipoli félsziget köves, hegyes.

mandró: kenyér. (L. MTsz.) A cigányban: *maro*, *manro*, *mandro*.

séró: fej. (Kiskunsági tájszó. L. Nyr. 15:381 és 25:336). A cigányban: *séró*.

Markovics értekezéséhez a következő megjegyzéseket fűzhetjük. A c. *acsel* (maradni) igének a m. *ácsi*-nak megfelelő imperativusa nem *acs*, hanem *acsi*. A cigányban ugyanis a *t*, *ty* és némely dialektusban a *cs* után is az imperativus *i*-re végződik. Tehát az *usdi*, *usgyi* szavaknak is a cigányban *uscsi*, *ustyi* felel meg *uscsav*, *ustyav* (felkelek, felugrom) igékből. A *rajkó* szónál, melyet helyesen hangátvetéssel származtat a c. *raklo* szóból, felemlíti M. Enessei magyarázatát is, ki ezt a c. *ráj* (úr) szóval teszi kapcsolatba, mert szerinte a *rajkó* úrfi-t jelent. Érdekes, hogy Enesseinek, bár magyarázata hibás, a jelentést illetőleg némileg igaza van, mert a cigányok csak a nem cigányfiúra használják a *raklo* szót, míg a maguk fia: *csavo*; erre éppen cigányok figyelmeztettek.

NYUSZTAY ANTAL.